

Institut
Terežinské
iniciativy

multikulturní
centrum
praha

Tváře, místa, osudy:

používáme aplikaci MemoGIS ve výuce

DIDAKTICKÁ PŘÍRUČKA

Zuzana Schreiberová
Marie Smutná

Projekt Integrace a segregace v prostoru města:
dějiny holokaustu v Praze prostřednictvím
mobilní webové aplikace byl realizován za
finanční podpory Technologické agentury ČR.

Projekt byl realizován ve spolupráci s:

MASARYKŮV ÚSTAV
A ARCHIV AV ČR, v.v.i.

Tváře, místa, osudy: používáme aplikaci MemoGIS ve výuce
Zuzana Schreiberová, Marie Smutná

Grafická úprava: Eliška Ševčíková Waageová, Pavel Cápál

Vydal Institut Tereziánské iniciativy v Praze v roce 2022

Publikace vznikla v rámci projektu Integrace a segregace v prostoru města: dějiny holokaustu v Praze prostřednictvím mobilní webové aplikace, který byl realizován za finanční podpory Technologické agentury ČR ve spolupráci s Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR, Multikulturním centrem Praha, společností Deep Vision a Lauderovou MŠ, ZŠ a gymnáziem při Židovské obci v Praze.

První vydání.

ISBN 978-80-906000-6-5

ÚVOD:

Jsme moc vděčné, že jsme se mohly podílet na webové aplikaci MemoGIS, unikátní mapě připomínající poslední adresy i místa incidentů spojených s perzekucí a segregací na základě protižidovských nařízení. V této didaktické příručce najdete několik nápadů, jak práci s aplikací používat ve výuce.

Celé pojetí vzdělávacího programu obsaženého v didaktické příručce, kterou právě držíte v rukou, vychází ze dvou klíčových teoretických/didaktických konceptů – teorie veřejného prostoru a didaktické metody „Facing History and Ourselves: People make choices. Choices Make History.“

Veřejný prostor v předkládaných vzdělávacích modulech pojmáme především jako místo, kde se uskutečňují vztahy s druhými a kdy segregace - zamezení přístupu do veřejného prostoru - má za cíl tyto vztahy narušit a potlačit. V souvislosti s perzekucí židovského obyvatelstva takovým narušením vztahů bylo například cílené znemožnění účasti na socializační funkci veřejného prostoru (Sennet) či v Goffmanově pojetí veřejného prostoru jako scény a soukromí jako zákulisí, kdy podle záměrů nacistů museli Židé „zmizet ze scény“. Teoretický koncept veřejného prostoru otevírá celou řadu témat aplikovatelných nejen na historický materiál protižidovských opatření, ale i přenositelný do současné každodenní reality žáků a studentů – veřejný prostor jako místo konfrontace s odlišností, unifikace, normy chování ve veřejném prostoru či vylučování z něj.

Metoda „Facing History“ vznikla v roce 1976 ve Spojených státech amerických a její cíle a východiska jsou v naprostém souladu s cíli a vzdělávacími záměry projektu „Integrace a segregace v prostoru města“. Na základě seznámení s událostmi pronásledování, kolektivní viny a segregace v minulosti mají v žácích zvyšovat citlivost vůči všem projevům nenávisti, předsudkům a dalším negativním jevům přítomných v současné době. Tyto vzdělávací programy stejně jako ostatní programy využívající metodu Facing History se zabývají rasismem, antisemitismem a předsudky v klíčových okamžicích historie. Pomáhají žákům spojovat rozhodnutí učiněná v minulosti s těmi, s nimiž se budou ve svém životě potýkat.

Institut Tereziánské iniciativy je nositelem této vzdělávací metody v ČR. Klíčové principy metody Facing History jsou:

1. Jedinec a společnost,
2. My a oni,
3. Historická studie,
4. Vyrovnání se s minulostí,
5. Rozhodnutí se angažovat.

Smysl vzdělávání v traumatických momentech moderních dějin tkví v porozumění svým východiskům, možnostech jednotlivce, poučení z historie a posléze rozhodnutí být ve společnosti aktivní. To vše jsme se snažili promítnout do didaktické příručky.

Za autorský tým a tvůrce aplikace

Mgr. Marie Smutná, Institut Tereziánské iniciativy
Mgr. Zuzana Schreiberová, Multikulturní centrum Praha

NÁVOD NA POUŽITÍ WEBOVÉ APLIKACE MEMOGIS:

- 📍 Aplikaci si není potřeba stahovat, stačí pouze kliknout na odkaz: <http://ehri.cz/memogis/praha>
- 📍 Pokud chcete sledovat adresy obětí holocaustu, místa incidentů či body zájmu ve svém okolí, je většinou nutné při prvním spuštění dát souhlas se sdílením polohy.
- 📍 Aplikace zobrazuje všechny prvky (adresy, incidenty, body zájmu) plus počty Židů v jednotlivých pražských čtvrtích. Zobrazení případně skrytí jednotlivých prvků můžete ovládat v záložce „Vrstvy & Legenda“, kde je možné zvolit buď současnou, nebo historickou mapu Prahy.

Zobrazení vrstev mapy:

Jednotlivé typy dat jsou soustředěny do tzv. vrstev, mezi nimiž může uživatel aplikace libovolně přepínat. Možnost zvolit zobrazené vrstvy se nachází v hlavním menu v pravém horním rohu obrazovky.

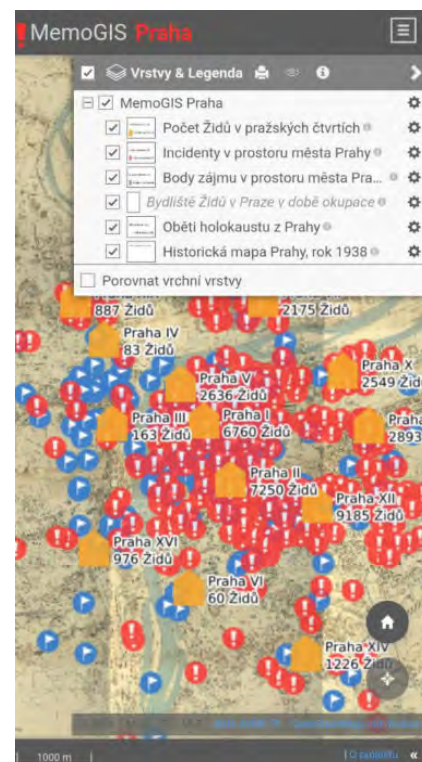
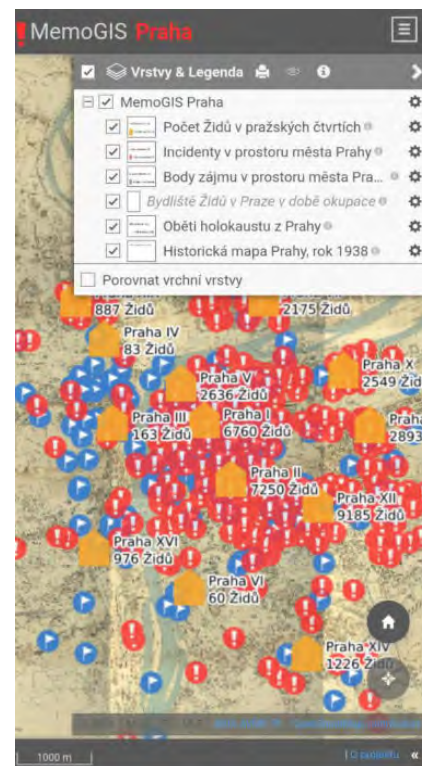
Tato verze aplikace obsahuje historickou mapu Prahy, jejíž zobrazení může aplikaci v některých zařízeních zpomalovat. Pokud máte se zobrazením problémy, můžete přepnout na verzi aplikace bez historické mapy.

Přiblížení a oddálení mapy:

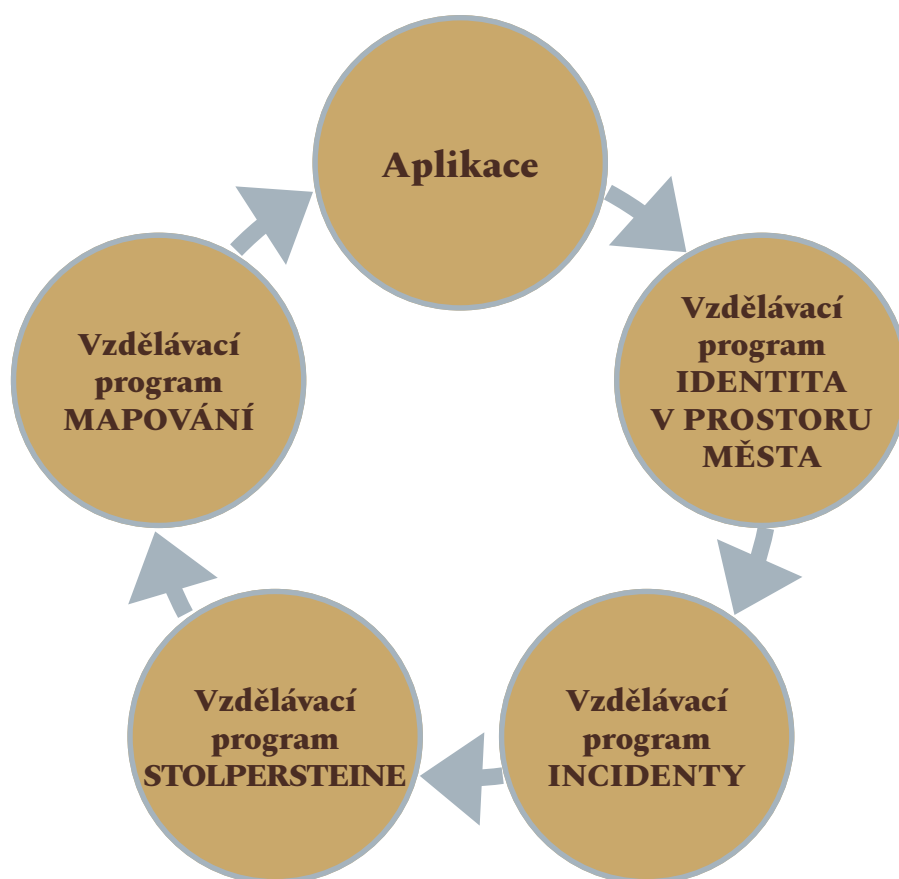
Tlačítka přiblížení a oddálení mapy se nachází v pravém dolním rohu obrazovky. Přítomna jsou pouze při studiu aplikace na počítači – při práci s mobilními zařízeními je přiblížení a oddálení obrazovky ovládáno gesty.

Služba určování polohy:

Zapnutí a vypnutí služby určování polohy je ovládáno pomocí tlačítka v pravém dolním rohu obrazovky. Aktivování tlačítka umožní na mapě zobrazit, kde se aktuálně nacházíte. Tlačítko určování polohy má tři režimy, které se přepínají jeho stisknutím: vypnuto, zapnuto – uživatel může dále libovolně procházet mapu, zapnuto a zacentrováno na polohu uživatele.

Vzdělávací moduly:

Vytvořená aplikace je integrální součástí všech čtyř modulů vzdělávacího programu, ale vždy se s ní pracuje odlišným způsobem a využívají odlišné funkce aplikace.

- V prvním vzdělávacím modulu **„Identita v prostoru města“** se pracuje s principy vycházejícími z metody Facing History „Jedinec a společnost“ a „My a oni“, kdy se zaměří na vnímání židovské identity a téma veřejného prostoru je pojednáno skrze proměny konkrétního místa spojeného s židovskou komunitou v době segregace. Žáci budou zpracovávat osud konkrétní budovy obsažené jako „místo“ v aplikaci – Židovské školy v Jáchymově ulici - zaměří se na osudy těch, kteří tuto školu navštěvovali.
- V druhém vzdělávacím modulu **„Incidenty“** se bude pracovat převážně se záložkou „incidenty“ v aplikaci. V konceptu Facing History bude modul uplatňovat postup „Historické studie“, vlastní vnoření se do historické události. Klíčovou součástí bude vlastní procházka městem s využitím aplikace, kdy žáci díky aplikaci a záznamům o incidentech umístěných na konkrétních místech zjistí, že pro židovské obyvatele byl pohyb v bezprostředním okolí nebo obstarávání základních potřeb spojen s celou řadou omezení. V reflexivní části vzdělávacího modulu budou pedagogům nabídnuty i podněty, jak téma aktualizovat o příklady obdobné segregace v současnosti.

- Třetí vzdělávací modul „**Stolpersteine**“ bude na základě posledních adres obětí holocaustu v aplikaci připomínat příběhy konkrétních rodin. Ve shodě s principem Facing History „Vyrovnání se s minulostí/Rozhodnutí se angažovat“ zpracují žáci ve skupinkách osudy konkrétních rodin a představí je svým spolužákům. Vzdělávací modul je povede nejen k připomínce, ale také k zamyšlení nad tím, jak zabránit, aby nebyli zapomenuti lidé, kteří trpěli a zahynuli za nacistické perzekuce. Tím se přirozeně dovedou k tématům jako je veřejný prostor v návaznosti na události holocaustu, kultura vzpomínání či paměť města.
- Závěrečný čtvrtý vzdělávací modul „Mapování“ povede žáky na základě principu „Rozhodnutí se angažovat“ k tomu, aby na základě podkladů z aplikace připravili mapování příběhů obětí holocaustu (či místa jiných historických událostí) z jejich bezprostředního okolí a sami se angažovali a kreativním způsobem jej zpracovali – formou procházky, posteru, výstavy ve veřejném prostoru atd. Bude obsahovat konkrétní typy a návody na postup práce – například včetně tipů na komunikaci s úřady a dalšími institucemi. Aktivita může být nejen součástí například projektové výuky ve školách, ale zároveň i prostředkem diseminace vzniklé aplikace, která jako open-source umožní vznik i obdobných aplikací zpracovávajících místa paměti či jiných historických událostí ve veřejném prostoru.

Tváře, místa, osudy:

používáme aplikaci MemoGIS ve výuce

Vzdělávací modul

„IDENTITA V PROSTORU MĚSTA“:

Marie Smutná

VZDĚLÁVACÍ MODUL „IDENTITA V PROSTORU MĚSTA“:

Cílová skupina: žáci ZŠ a SŠ, studenti VŠ, veřejnost

Počet osob: 15 – 20 osob

Harmonogram workshopu:

1. Přivítání a úvodní informace o workshopu: 10 minut
2. Evokační aktivita: 10 minut
3. Fáze uvědomění s dílčími reflexemi: 60 minut
4. Práce s aplikací ve veřejném prostoru: 30 minut
5. Reflexe a shrnutí workshopu: 20 minut

Metodický úvod:

V rámci metody Facing History and Ourselves/Tváří v tvář historii patří tato výuková lekce do částí “Jedinec a společnost” a “My a oni” - vede k uvědomění, co to znamená být součástí společnosti, ale zároveň součástí menšiny, jakým způsobem se menšina vztahuje k většině a naopak a co z jejich často proměnlivých vztahů vyplývá. Více o metodě zde.

Specifika židovské identity:

- 📍 Hovoříme se samozřejmostí o “Židech”, kteří měli být integrováni / segregováni v prostoru města, aniž bychom si obvykle definovali, co znamenalo být “Židem” ve třicátých letech 20. století, tedy v předvečer druhé světové války.
- 📍 Právě identita je tím, co se může stát klíčem pro pochopení vztahů mezi jednotlivci i skupinami ve společnosti.
- 📍 *„Pojem identity vychází z toho, že lidé nemohou ve společnosti plnohodnotně žít bez identifikace s ostatními; bez ní by nemohli smysluplně komunikovat a neměli by dostatečné povědomí o tom, kdo jsou oni a kým jsou ti ostatní.“* Frankl, Michal: Židovské identity mezi náboženstvím a národem. in: Naši nebo cizí. Židé českém 20. století.

V lekci se pokoušíme zamyslet nad tím, jak své židovství a jeho posun po příchodu nacistů vnímali ti, kterých se to týkalo. Pracujeme s příběhem židovské školy v Jáchymce a těch, kteří ji navštěvovali, s osobními vzpomínkami, fotografiemi, dokumenty. Posun vnímání židovských obyvatel Prahy vedl také k proměně funkce řady míst - nejen samotné školy v Jáchymce, ale také míst v jejím bezprostředním okolí v souvislosti s tím, jak postupovala segregace židovských obyvatel.

Vzdělávací cíle:

- Žáci si uvědomí, že identita je záležitostí jak osobního prožitku a vnímání, které je individuální, tak vlivu řady vnějších faktorů.
- Žáci přemýšlí, jaké jsou důsledky toho, kdy je identita svému nositeli zvnějšku přisouzena či odňata (a to jak pro něj osobně, tak pro jeho okolí).
- Žáci vědí, že židovští obyvatelé Prahy v meziválečném období byli integrováni do většinové společnosti, byli příslušníky středních vrstev, od okolí se neodlišovali a židovství zpravidla tvořilo jen jednu ze složek jejich identity.
- Žáci rozumí tomu, že židovská identita v první polovině 20. století byla ve střední Evropě mnohovrstevnatá.
- Žáci promýšlejí, co vede k integraci a segregaci v prostoru města.
- Žáci chápou, že integrace/segregace menšiny má velký dopad na většinovou společnost žijící ve stejném prostoru.
- Žáci přemýšlí, zda i jednotlivá místa mají svou identitu a jaký mají vliv na ty, kteří v nich žijí.

Prostředí:

židovská škola v Jáchymově ulici a její bezprostřední okolí

PRŮBĚH LEKCE:

Technické vybavení:

- 📍 telefony/tablety s internetem

1. PŘIVÍTÁNÍ A ÚVODNÍ INFORMACE

Pomůcky:

- 📍 tablety či vlastní telefony ke stažení aplikace, sluchátka

Časová dotace: 10 minut

Cíle aktivity:

- 📍 Žáci se seznámí s lektory a základními informacemi o aplikaci MemoGIS a jejím používání a pravidlech během workshopu.
- 📍 Lektori přivítají žáky.
- 📍 Lektori seznámí žáky se vzniklou aplikací, jejím účelem a informacemi o workshopu, jeho průběhu a trvání.
- 📍 Lektori zdůrazní, že workshop nemá charakter přednášky, ale je interaktivní a otázky, diskuze a připomínky jsou velmi vítány.
- 📍 Lektori shrnou, že workshop se po úvodní aktivitě bude skládat z pohybu ve veřejném prostoru, při kterém bude používána aplikace a seznámí žáky s ovládáním aplikace.

2. EVOKAČNÍ AKTIVITA

Časová dotace: 10 minut

Evokační otázky:

Uveďte lekci těmito klíčovými otázkami a vyzvěte žáky, aby stručně odpovídali. Odpovědi na otázku č. 1 můžete zapisovat na flipchart.

1. Co určuje, kým se cítíme být?
2. Mohou ostatní určovat či ovlivňovat naši identitu?
3. Jak lze uvažovat o židovské identitě – jsou židé etnikem, národem, vyznáním?

Na otázku č. 2 a 3 nechte žáky odpovídat ve dvojicích a až poté společně sdílet. Odpovědi opět zapisujte na flipchart, který vyvěste viditelně na zeď (lze se k němu vracet po celou dobu konání lekce).

Minireflexe evokačního úvodu:

- 📍 Odkud čerpáme své povědomí/vědomosti/znalosti o Židech?

3. UVĚDOMĚNÍ

Vzdělávací cíl této části:

- 📍 uvědomění, jak byla snaha o definici vlastní identity složitá pro samotné židy a že neexistuje jedna definice židovství, že jde vždy o vlastní prožívání, ovlivněné osobní zkušeností, podmínkami apod.

Časová dotace: 60 minut

3. 1. Kam patřím/Kým se cítím být?

Do jakých skupin/komunit patřím já, jak se vidím, jak mě vidí ostatní?

Vyzvěte žáky, ať si fixou nebo tužkou obkreslí svou ruku na papír a poté si do ní vepíší / zakreslí skupiny, do kterých patří (čtenář, posluchač hudby, syn/dcera, kamarád atd.). Vně ruky ať si jinou barvou napíší nebo nakreslí, jak ho/ji vidí a) kamarádi, b) rodiče, c) učitelé, d) neznámý člověk na ulici.

Aktivita je soukromá, takže žákům předem řekněte, že zapsané věci nemusí sdílet, pokud sami nechtějí. Ve společné prezentaci poté mohou říci, zda se skupiny uvnitř a vně liší a proč. Můžete se jich ptát, jestli je něco překvapilo.

Čím je způsobeno, že se vnímáme často jinak, než nás vnímá okolí? Jaké faktory při tom hrají roli? Je rozdíl, jak nás druzí vnímají, když se vidíme naživo nebo online? Je rozdíl, když se známe nebo se při programu vidíme poprvé?

3. 2. Stručný historický výklad lektora o židovské identitě v českých zemích po první světové válce:

Když hovoříme o Židech v Evropě po první světové válce, musíme odlišit dva modely židovských komunit, které se lišily způsobem života, mírou dodržování náboženských svátků a tradic, stejně jakou mírou své integrace, tj. začlenění do okolní společnosti. Pro západní Židy, mezi něž patřili čeští i moravští Židé, byla typická vysoká míra integrace, tendence potlačit používání jazyka jidiš a ortodoxní vyznávání židovství, a naopak příklon k liberální či reformní vezi náboženství. Byli součástí střední třídy, mnoho z nich žilo ve městech, mnozí žili ve smíšených manželstvích. Oproti tomu tzv. východní Židé (na Podkarpatské Rusi, v Polsku či Rusku) zachovávali jidiš, tradiční náboženství, včetně odívání, a byli většinou chudí.

V Praze byste běžně na ulici nepotkali ve třicátých letech Židy v kaftanech nebo s pejzy. Zato byste židovské děti potkali v běžných školách, jak uslyšíte také ze vzpomínek pamětníka. Specifikem Prahy bylo, že část židovských obyvatel měla jako mateřský jazyk češtinu, část němčinu.

Krátká audia na téma kdo byli čeští Židé ve třicátých letech:

Toman Brod - rozhovor 3:22-4:11 (charakteristika západních Židů), 5:50-6:30 + 6:50-7:08

Bohumila Havráňková - rozhovor 5.30-5.50 + 6.00-6.50

3. 3. Práce s dokumenty:

Židovská škola v Jáchymce

Kontextová informace:

Na podzim roku 1918 vzniká samostatné Československo, jehož prezidentem se stává Tomáš Garrigue Masaryk. V Československu je uznána židovská národnost. Roku 1920 se v pražské židovské komunitě rozhoří spory, zda založit či nezaložit židovskou školu. Tyto spory ilustrují složitosti židovské identity, o které jsme již hovořili.

Židovské dítě do židovské školy!

Zápis denně (mimo soboty) v ředitelství Žid. obecné školy V, Jáchymova 3 (I. patro, V. třída) 10–12 h. dopol.

Židovští rodiče! Česká škola dá židovskému dítěti nejlepší duševní a jazykovou výzbroj do budoucnosti. Židovské dítě přestane být vlivem české školy neužitečným koukolem, a stane se plným a užitečným klassem na poli našeho českého života. — Dítka s mateřským jazykem českým patří do české školy!

Prohlédněte si ve skupinkách inzeráty, které do novin na podporu školy nebo proti ní dávali židovští rodiče. První ukázka pochází ze sionistických Židovských zpráv, druhá z asimilantských novin Rozvoj.

📍 Zodpovězte si otázku, jaké byly asi jejich důvody?

Další důvody jsou shrnuty v tabulce (přečtěte si společně):

Pro školu - sionisté	Proti škole - asimilanté
židovská škola ano, protože děti musí pochopit dějiny, tradici a východiska současného židovství	židovské školství není důležité a není komplexní – při přechodu na vyšší skupin půjde židovské dítě do většinové školy
dítě zůstane uvědomělým členem židovské menšiny	chtějí být členem většinové společnosti, i když budou židovského vyznání
obecná škola nebude školou konfesijní, i když se náboženství a hebrejščina budou vyučovat	strach z toho, že se bude jednat o školu konfesijní
vyučovat děti češtině, němčině i hebrejštině	strach z toho, že škola bude germanizovat židovskou menšinu, jak tomu bylo vždycky
ctít židovská specifika a umožnit dítěti dodržovat židovské svátky	proč podporovat soukromou školu, když je české státní školství na dobré úrovni?
škola nevychovává jen budoucí sionisty, ale i občany loajální k Československé republice	nepodporovat sionismus
dítě bude ušetřeno antisemitských útoků	škola zvedne vlnu antisemitismu
dítě bude hrdé na to, že je Židem a nebude se za to stydět	

Židovská škola v Jáchymově ulici byla roku 1920 skutečně založena. Můžete žáky krátce seznámit s její historií a využít informací a fotografií z webu

<https://www.holocaust.cz/zdroje/prezentace/jachymka/>.

Se kterými argumenty více souzníte vy?

Reflexe k části 3.3.:

Otázky k reflexi:

- 📍 Kým se podle vás cítili být ti, kteří školu nechtěli zakládat a jaké byly jejich důvody?
- 📍 Kým se cítili být ti, kteří školu chtěli založit a jaké byly jejich důvody?

Časová dotace: 15 minut

3. 4. Proměna židovské školy v Jáchymce za Protektorátu Čechy a Morava

Se stoupajícím antisemitismem a vlivem událostí v Evropě byl od poloviny 30. Let požadavek uchránit dítě těchto projevů stále silnější a význam židovské školy v tomto momentě začínal stoupat. Zlom v dějinách školy nastal v roce 1933, kdy pod tlakem přílivu imigrantů z okolních států a také na přání rodičů, aby nemusely děti docházet až do Jáchymovy ulice, byla zřízena druhá škola, respektive pobočka v Praze VII ve Vinařské ulici č. 5, a to od školního roku 1933/1934. Celkový přehled o počtu žáků v jednotlivých rocích zatím neznáme, ale následující tabulka jasně ukazuje stoupající trend v návštěvnosti:

Školní rok: Počet dětí:	
1920/21	19
1921/22	33
1925/26	77
1927/28	97
1928/29	Přes 150
1929/30	140
1936/37	183
1937/38	180 + 96 uprchlických + 100 zájemců
1938/39	300
1939/40	316
1940/41	898

(Pro školní roky 1940/41 a 1941/42 jsou započítáni i děti, které do školy byly zapsány, ale chodily sem pouze skládat zkoušky, jinak se vzdělávaly soukromě; čísla jsou pro obě stupně školy - obecnou i měšťanskou.)

Krátká audia na téma, jak vnímali svoje vylučování ze škol a jak Jáchymku:

Toman Brod
- rozhovor 23:19 - 23:48

Evelina Merová
- 0:34-1.05 a 1.12-1.37
a 7.08-7.32

Úryvek z knihy Evelyn Merové, Opuštěné vzpomínky:

“Naše jednotlivé osudy se začaly splétat do jednoho společného židovského osudu. Přitom před válkou hodně českých a moravských Židů o svém židovství ani příliš nepřemýšlelo, případně mu nepřikládalo velkou váhu. Identitu jim skýtal především nový demokratický československý stát. Řada mých přátel by v té době mohla říct spolu se mnou: „Stávali jsme se Židy.“ S tím souviselo, že se šířily sionistické myšlenky a idea návratu do Palestiny, a že jsme se v našem okruhu tudíž stále častěji setkávali s hebrejštinou.”

Kdo byl kdo na fotografii, zjistíte zde:

<https://www.holocaust.cz/dejiny/soa/zide-v-ceskych-zemich-a-konecne-resenizidovske-otazky/protizidovska-politika-po-zrizeni-protektoratu-cechy-amorava/jachymka/>

Reflexe k části 3.4:

Kým se tehdy cítili naši pamětníci být?
Změnilo se nějak vnímání vlastní identity?

Shrnující reflexe části 3:

Žáci přemýšlejí ve skupinách o úloze židovské školy v Jáchymce. Zodpovídají si tyto otázky:

- Jak se proměňovala úloha školy v Jáchymce od jejího založení do roku 1942?
- Jaký vliv mělo vylučování ze škol i ze společnosti na vnímání své identity u pamětníků?
- Jaký důsledek mělo vylučování Židů ze společnosti pro integraci/segregaci? Jaký důsledek měla pro okolní většinovou společnost?

4. PRÁCE S APLIKACÍ MEMOGIS VE VEŘEJNÉM PROSTORU

Časová dotace: 30 minut

Procházka po bodech zájmu vyznačených na mapě – možné individuálně, po skupinkách nebo společně. Vyhrazený čas je 30 minut, pak se zase sejdem v Jáchymce.

Příklady bodů zájmu:

Maiselova synagoga, sklad Treuhandstelle, Kancelář evidenčního oddělení Židovské náboženské obce v Praze, Starý židovský hřbitov, sídlo Židovských listů, Provizorní zařízení ústavu pro slabomyslné atd.

Vzpomínka Tomana Broda na Starý židovský hřbitov:
rozhovor 0:00-0:23

Otázky k reflexi:

S jaká místa jste objevili? Které vás zaujalo a proč? Mohla nějak ovlivnit každodenní život žáků židovské školy v Jáchymce?

5. ZÁVĚREČNÁ REFLEXE:

Časová dotace: 30 minut

Spolu s žáky se vrátíme k flipchartům s evokačními otázkami:

- změnili či doplnili byste nějak své odpovědi?
- napište své komentáře k výroku pamětníka holocaustu Tomana Broda:

Otázky k reflexi:

- Jak se změnilo vaše porozumění tomu, co to znamená "identita"?
- Jak se měnilo vnímání židovské identity u pamětníků?
- Jaké faktory toto vnímání ovlivnily?
- Jakou roli ve vytváření identity hrálo konkrétní místo - židovská škola? Jak za první republiky a jak během holocaustu?

VOLITELNÁ AKTIVITA PRO ŽÁKY STŘEDNÍCH ŠKOL:

Připomeňte si definici identity od historika Michala Frankla, který napsal:

“Identita se může stát klíčem pro pochopení vztahů mezi jednotlivci i skupinami ve společnosti. Pojem identity vychází z toho, že lidé nemohou ve společnosti plnohodnotně žít bez identifikace s ostatními. Bez ní by nemohli smysluplně komunikovat a neměli by dostatečné povědomí o tom, kdo jsou oni a kým jsou ti ostatní.”

Frankl, Michal: Židovské identity mezi náboženstvím a národem. in: Naši nebo cizí. Židé českém 20. století

Napište esej na dané téma. Nemusíte ho vztahovat k židovské identitě, můžete se volněji zamyslet nad tím, co je to identita a jak je pro každého člověka v životě důležitá.

YouTube:

Naše 20. století: Pohled z druhé strany
Toman Brod a Jiří Navrátil,
Židovské muzeum v Praze,
stopáž 5:52 - 6:25

“Rodiče se rozhodli, že se budou své děti snažit integrovat do české společnosti, aby už nikdy nezažily (...) pronásledování opovrhované menšiny...”

<https://youtu.be/KXjfFS-T5vQ?t=352>

Tváře, místa, osudy:

používáme aplikaci MemoGIS ve výuce

Vzdělávací modul

„STOLPERSTEINE“

Zuzana Schreiberová
Marie Smutná

VZDĚLÁVACÍ MODUL „STOLPERSTEINE“

Cílová skupina: žáci ZŠ a SŠ, studenti VŠ, veřejnost

Počet osob: 15 – 20 osob

Harmonogram workshopu:

1. Přivítání a úvodní informace o workshopu: 10 minut
2. Evokační aktivita: 10 minut
3. Fáze uvědomění s dílčími reflexemi: 60 minut
4. Práce s aplikací ve veřejném prostoru: 30 minut
5. Reflexe a shrnutí workshopu: 20 minut

Metodický úvod – Místa paměti:

V současných společenských vědách od šedesátých let dvacátého století dochází k posunu v chápání pojmu „paměť“, která přestává být považována za čistě fyziologický fenomén, médium, na kterém se doslovně zaznamenávají události a prožitky, ale je vnímána jako prostředek k utváření sociální skupiny a budování vědomí příslušnosti k této skupině. Skupina existuje jen v té míře, v jaké ji lidé svým myšlením a jednáním ustanovují a udržují, a je vždy jen taková, jakou ji její příslušníci v interakci mezi sebou i s vnějšími aktéry dělají (Barša). Skupiny tedy neexistují nijak samostatně, ale jsou utvářeny tím, jak jsou pojímány svými příslušníky i tím, jak jsou vnímány zvenjšku. Sociální skupiny – ať už jde o národy, etnické skupiny, náboženské komunity i celé civilizace, neexistují jako nějaké metafyzické esence, ale povstávají z konkrétních způsobů vzpomínání na historické události, které jsou zprostředkovány nejen individuální pamětí jedinců, ale i něčím, co Maurice Halbwachs nazval „kolektivní paměť“ a Jan Assman tento koncept rozšířil na „paměť kulturní.“

Paměť je tedy sociálními vědci a historiky vnímána jako prostředek k prosazení zájmů té či oné skupiny, které poskytuje možnost sebeutváření a sebepotvrzení. Existuje tedy něco jako společenská poptávka, které události se budou připomínat a které ne. Pro výběr a vytváření těchto symbolických bodů v historii používá Pierre Nora termín "místa paměti". Sociální paměť je přenášena nejen v této symbolické rovině, ale také dalšími způsoby (např. ústní tradice, psané texty, obrazy, pomníky, náhrobky, suvenýry, oslavy, jak jsou v prostoru umístěny např. historické paláce či divadla).

Je nutné zmínit, že vybudování každého památníku manifestuje určité politické postoje. V českém prostředí se ve většině případů setkává budování pomníků obětem holocaustu s pozitivních odezvou ze strany vládnoucí pomoci, což ale není automatické dokonce i v mnoha středoevropských zemích. Pomníky tak v sobě mohou obsahovat několik vrstev příběhu či dokonce zobrazovat konflikt státních či jiných ideologií.

Vzdělávací cíle:

- žáci umí pracovat s pomníkem (v tomto případě stolpersteine) jako s pramenem pro historické poznání
- rozumí specifické symbolické roli, které mají stolpersteine, aplikace MemoGis či další památníky obětem holocaustu (zachování jmen těch, u kterých nemusíme znát přesná místa či data zavraždění)
- znají základní rozdělení historických pramenů, uvědomují si vzájemné rozdíly zejména mezi ego-dokumenty a prameny institucionální povahy
- na základě vlastní práce s aplikací ve veřejném prostoru dokáží částečně zrekonstruovat osudy či incidenty v životě obětí holocaustu

Prostředí:

židovská škola v Jáchymově ulici a její bezprostřední okolí

Průběh lekce:

Technické vybavení: telefony/tablety s internetem

1. PŘIVÍTÁNÍ A ÚVODNÍ INFORMACE:

Pomůcky: tablety či vlastní telefony ke stažení aplikace MemoGIS

Časová dotace: 10 minut

Cíle aktivity:

- Žáci se seznámí s lektory a základními informacemi o aplikaci a jejím používání a pravidlech během workshopu
- Lektoři přivítají žáky.
- Lektoři seznámí žáky se vzniklou aplikací, jejím účelem a informacemi o workshopu jeho průběhu a trvání.
- Lektoři zdůrazní, že workshop nemá charakter přednášky, ale je interaktivní a otázky, diskuze a připomínky jsou velmi vítány.
- Lektoři shrnou, že workshop se po úvodní aktivitě bude skládat z pohybu ve veřejném prostoru, při kterém bude používána aplikace a seznámí žáky s ovládáním aplikace.

2. EVOKAČNÍ AKTIVITA

2.1. Znáte kameny zmizelých?

Lektor promítne/ukáže vytištěný obrázek kamene zmizelých „stolpersteinu“ a vyzve žáky, aby se ozvali, zda se už s kameny zmizelých setkali (metoda brainstorming) Lektor zapíše postřehy žáků na flipchart. Poté rozdělí žáky do tří skupin a každé z nich přidělí jeden z následujících textů:

Poslání projektu Stolpersteine:

Stolpersteine, doslova „kamene, o které je třeba klopýtnout“ (pohledem), jsou dlažební kostky s mosazným povrchem velké 10×10 cm, vsazené do chodníku před domy obětí nacistického režimu podle původního projektu německého umělce Guntera Demniga. První kámen položil 16. prosince 1992 před radnicí v Kolíně nad Rýnem, dnes lze více než 80 000 Stolpersteine potkat v mnoha evropských městech. Gunter Demnig našel inspiraci ve slovech Talmudu: „Člověk je zapomenut pouze tehdy, když je zapomenuto jeho jméno“. Stolpersteine umístěné před domovy obětí uchovávají paměť na osoby, které zde kdysi žily. Projekt připomíná všechny oběti nacionálního socialismu, které byly v letech 1933-1945 nacisty pronásledovány nebo zavražděny. Připomíná i osoby, které pod tíhou okolností

spáchaly sebevraždu. Kameny lze položit i pro ty, kterým se podařilo včas uprchnout, či pro přeživší koncentračních táborů. více: <https://stolpersteinecz.cz/>

V Británii inženýr, v Česku čistič kamenů

„Pamatuju si, že první kámen, který jsem vyčistil, byl na adrese Kaprova 9 na Starém Městě. Na začátku to byla velice osamělá práce, lidé mě míjeli bez povšimnutí,” vzpomíná Trevor. „Až když jsem umyl asi sedmdesát kamenů, začali se zastavovat a vyptávat alespoň obyvatelé přilehlých domů.” více: <https://www.reportermagazin.cz/a/pktbX/vbritanii-inzenyrvcesku-cistic-kamenu>

Alespoň jméno

Památník tvoří stéla českého sochaře a kameníka Václava Elise s nápisy v osmi jazycích včetně češtiny a hebrejštiny tohoto znění: Obětem nacionálního socialismu v koncentračních táborech Schwarzheide a Flossenbürg. Na osmi bronzových tabulích jsou odlita jména zde pohřbených vězňů. Alespoň ta. "Neznáme místa skonu ani hroby svých rodičů a prarodičů. Ve vašich hrobech, bratři, opatrujeme též hroby a památku svých rodin." více: <https://www.holocaust.cz/zdroje/clanky-z-ros-chodese/roschodes-1999/cervenec-11/alespon-jmeno>

Otázky k reflexi:

- 📍 Co jste věděli o kamenech zmizelých předtím a co pro vás byla nová informace?
- 📍 Jaký je podle vás nejsilnější motiv, důvod, proč jsou kameny zmizelých instalovány?
- 📍 Co vede lidi k tomu o kameny pečovat?
- 📍 Jak vnímali přeživší z tábora Schwarzheide vznik památníku věnovaného svým spoluvězňům?

2. 2. Krátký výklad lektora a různých typech historických pramenů:

Pramen lze obecně definovat jako zdroj informací. Obě dvě označení (pramen i zdroj), mají své ekvivalenty i v přírodě, a bývají spojené se slovy čerpání či získávání. I dějepisectví ve své vlastní historii (např. historický pozitivismus) vnímalo prameny jako zdroj, kde jsou historické události obsaženy tak, jak se staly a zcela opomíjely fakt, že každý pramen je pouze částečným popisem, nahlízejícím na celý problém pouze z jedné perspektivy, často ovlivněný zájmy autora či ideologie či dokonce státní moci. V současnosti je možné rozdělovat prameny podle vnějších hledisek na:

- 📍 hmotné (trojrozměrné) pozůstatky minulé lidské činnosti a existence, včetně jevů přírodních
- 📍 písemné
- 📍 obrazové a zvukové
- 📍 informace zachované v paměti a předávané ústně.

Písemné prameny se dále dělí na:

- 📍 prameny úředního (institucionálního) původu - listiny, úřední knihy, úřední akta, spisy
- 📍 prameny osobní (soukromé) povahy zvané též ego-dokumenty - deníky, dopisy, diáře, zápisky, rukopisy prací
- 📍 prameny literární - kroniky, legendy, krásná literatura, noviny, časopisy, plakáty, letáky

podle: DVOŘÁK, Tomáš a kol. *Úvod do studia dějepisu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 2 sv. (164; 134 s.).

2. 3. Sám sobě historikem...

Lektor žáky vyzve, ať se podívají do svého telefonu, tašky či peněženky. Vyzve je ať se soustředění na vše, co nejsou ego-dokumenty – nejsou toho autory ani to není adresováno jim. Může se jednat o doklady, knihu nebo časopis, který čtou, článek, co mají rozečtený v telefonu nebo podcast puštěný v podcastové aplikaci.

Všechno co objeví, ať sepíší na kousek papíru a zkusí si představit, co by na základě těchto pramenů, dokázal o jejich životě a době, ve které žili zjistit nezúčastněný pozorovatel.

- 📍 Jaké všechny údaje by o vás „náhodný pozorovatel“ zjistil?
- 📍 Co nejzajímavějšího jste měli u sebe?
- 📍 Co nejvíce promlouvalo o vašem každodenním životě?

Průkazka MHD,
průkazka do
knihovny, účet
z čistírny, vstupenka
z muzea, obal
od respirátoru...

Lektor žákům shrne dva nejdůležitější výstupy z evokační části:

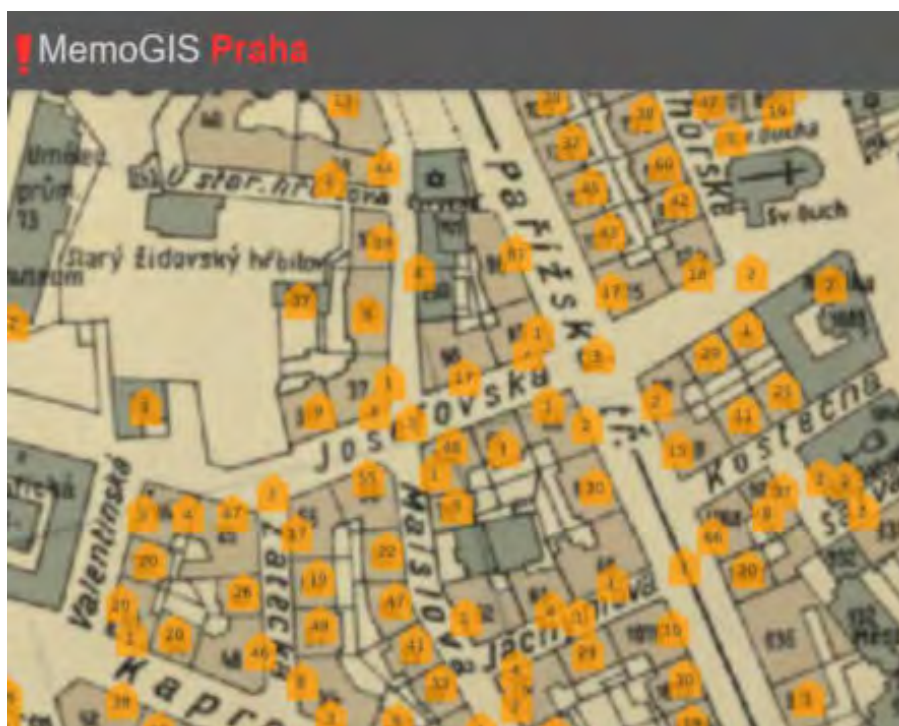
- 📍 stolpersteine i aplikaci MemoGIS jako nástroje, které dávají obětem holocaustu jména a připomínají jejich osudy
- 📍 co jsou to historické prameny a co vše se dá vyčíst z institucionálních pramenů?

Tyto principy práce si žáci vyzkouší v samostatné práci s aplikací ve veřejném prostoru, kdy se pokusí na základě historických pramenů dostupných v aplikaci zrekonstruovat osudy konkrétních židovských rodin. Otázky v pracovních listech jsou hlavně pro inspiraci cílem je zjistit co nejvíce informací.

3. FÁZE UVĚDOMĚNÍ – PRÁCE S APLIKACÍ VE VEŘEJNÉM PROSTORU

Hledání stolpersteinů a záznamů v aplikaci MemoGis i rodin uvedených v pracovních listech – možné individuálně, po skupinkách nebo společně. Vyhrazený čas je 60 minut, pak se zase sejdeme v Jáchymce.

PRACOVNÍ LIST:
Abelesovi, Pařížská 10

Ing. Herman Abeles

Narozen: 03. 06. 1892

Poslední bydliště před deportací: Praha I

Adresa/místo registrace v Protektorátu: Praha I,
Norimberská 10

Transport B, č. 409 (21. 10. 1941, Praha -> Lodž)

Zahynul

Zdenka Abelesová

Narozena: 12. 05. 1903

Poslední bydliště před deportací: Praha I

Adresa/místo registrace v Protektorátu: Praha I,
Norimberská 10

Transport B, č. 409 (21. 10. 1941, Praha -> Lodž)

Zahynula

Eva Abelesová

Narozena: 29. 10. 1930

Poslední bydliště před deportací: Praha I

Adresa/místo registrace v Protektorátu: Praha I,
Norimberská 10

Transport B, č. 409 (21. 10. 1941, Praha -> Lodž)

Zahynula

Otázky k archivním dokumentům:

Kam mohl a kam nemohl vycestovat Herman Abeless rodinou?

.....

.....

.....

.....

.....

Všimněte si v archivních dokumentech:

Manželům Abelesových byly vydány pasy ještě před vznikem Protektorátu (15. 3. 1939), dceři Evě v dubnu, ale vydání pasu neznamenal automaticky možnost vycestovat, protože nejdříve bylo nutné získat víza do některé z přijímajících zemí. Rodině se tedy uprchnout nepodařilo, byla deportována do gheta v Lodži, kde všichni zahynuli.

Byl Herman Abeles činný v československé armádě?
Jakou zastával hodnost?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PRACOVNÍ LIST:
Löwovi, Pařížská 28

JUDr. Hanuš (Jan) Löw

Narozen: 31. 10. 1908

Poslední bydliště před deportací: Praha V

Adresa/místo registrace v Protektorátu: Praha V,
Norimberská 28

Transport D1, č. 794 (13. 07. 1943, Praha -> Terezín)

Transport D1, č. 1264 (06. 09. 1943, Terezín -> Osvětim)

Zahynul

Otázky k archivním dokumentům:

Co Hanuš Löw vystudoval a jakou profesi vykonával?

.....

.....

.....

Za jakým účelem žádal o vysvědčení o zachovalosti (bezúhonnosti) a co požadoval zdůraznit?

.....

.....

.....

Součástí žádosti o občanskou legitimaci (občanský průkaz) bylo i slovní popis vzhledu. Co se u Hanuše Löwa dočteme?

.....

.....

.....

Ing. Gertruda Löwová

Narozena 19. 06. 1912

Poslední bydliště před deportací: Praha V

Adresa/místo registrace v Protektorátu: Praha V, Norimberská 28

Transport Di, č. 795(13. 07. 1943, Praha -> Terezín)

Transport D1, č. 1265(06. 09. 1943, Terezín -> Osvětim)

Zahynula

Otázky k archivním dokumentům:

K jakému incidentu došlo 27.7. 1942 ?

.....

.....

.....

Zjistili jste z dokumentu nějaké další třeba netypické informace?

.....

.....

.....

.....

Neliší se dokumenty ve vykonávaném povolání?

.....

.....

.....

PRACOVNÍ LIST: Fröhlichovi, Pařížská 32

Ervín Fröhlich

Narozen: 18. 03. 1903

Poslední bydliště před deportací: Praha V

Adresa/místo registrace vProtektorátu: Praha V,
Norimberská 32

Transport Cc, č. 266(20. 11. 1942, Praha -> Terezín)

Transport Cq, č. 539(20. 01. 1943, Terezín -> Osvětim)

Zahynul

Pavla Fröhlichová

Narozena: 23. 10. 1876

Poslední bydliště před deportací: Praha V

Adresa/místo registrace vProtektorátu: Praha V,
Norimberská 32

Transport AAp, č. 860(09. 07. 1942, Praha -> Terezín)

Transport Bw, č. 796(19. 10. 1942, Terezín -> Treblinka)

Zahynula

Otázky k archivním dokumentům:

V jakém příbuzenském vztahu byli Pavla a Ervín?

.....

.....

.....

.....

Co vyplývá z údajů o transportech? Strávili alespoň nějakou dobu společně?

.....

.....

.....

.....

Co se z přiložených dokumentů dozvíme o profesní dráze Ervína Fröhliche?

.....

.....

.....

.....

PRACOVNÍ LIST:

Bergmannovi, Maiselova 3

Alois Bergmann

Narozen: 18. 06. 1899

Poslední bydliště před deportací: Praha V

Adresa/místo registrace v Protektorátu: Praha V,
Filipa de Monte 3

Transport AAl, č. 828 (02. 07. 1942, Praha -> Terezín)

Transport AAY, č. 127 (28. 07. 1942, Terezín -> Baranoviči)

Zahynul

Berta Bergmannová

Narozena: 18. 07. 1897

Poslední bydliště před deportací: Praha V

Adresa/místo registrace v Protektorátu: Praha V,
Filipa de Monte 3

Transport AAl, č. 828 (02. 07. 1942, Praha -> Terezín)

Transport AAY, č. 127 (28. 07. 1942, Terezín -> Baranoviči)

Zahynula

Růžena Bergmannová (Brandnerová)

Narozena: 06. 01. 1931

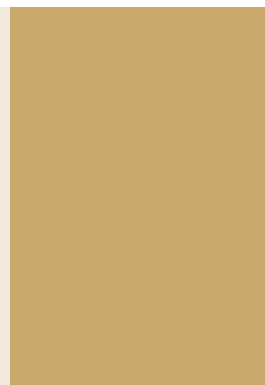
Poslední bydliště před deportací: Praha V

Adresa/místo registrace v Protektorátu: Praha V,
Filipa de Monte 3

Transport AAl, č. 828 (02. 07. 1942, Praha -> Terezín)

Transport AAY, č. 127 (28. 07. 1942, Terezín -> Baranoviči)

Zahynula

Otázky k archivním dokumentům:

Jaký důvod k vycestování vycestování uvádí Berta Bergmannová?

.....

.....

.....

.....

Jaký příběh je spojen s Růženou Brandnerovou(Bergmannovou)?
Z jakých důvodů se Alois Bergmann odvolává proti jejímu vyhoštění?

.....

.....

.....

.....

Přepis:

Ministerstvu vnitra v Praze

Do výměru zemského úřadu v Praze ze dne 20. října 1938 č. j. 18.433, které bylo doručeno Aloisi Bergmannovi, podává tento spolu se svou manželkou Bertou Bergmannovou toto odvolání:

Nezl. Růžena Brandlerová, které je dnes 7 let, byla k nám přijata jak vlastní dítě šest neděl po jejím narození. Jest to dcera sestry Berty Bergmannové jistě Hely Brandlerové a chceme dítě osvojiti, což se nemohlo dosud státi jen proto, že mně Aloisi Bergmannovi není dosud 40 let, věk předepsaný pro osvojení. Jsme bezdětní a Hela Brandnerová jest se svým manželem, který jest vůbec neznámého pobytu rozvedena, rozvedená, žije však v Polsku a však jest úplně nemajetná, takže by nemohla ani dítě odvézt ani toto uživit. Já Alois Bergmann byl jsem židovskou péčí o mládež v Teplicích-Šanově ustanoven jako poručník dítěte. Čekáme afidavit do Ameriky /U.S.A./, které nám opatří bratr Berty Bergmannové resp. Švagr Aloise Bergmanna bydlící ve Spojených státech. Kdyby nebylo jiného východiska, pokusila jsem se o povolení odvézt dítě do Polska, avšak Polský konzulát mně Bertě Bergmannové jakožto československé státní příslušnici odepírá vydání visum. Vzhledem k uved. okolnostem a k přímo tragické situaci dítěte, které chceme přece v nejbližší době /mně Aloisi Bergmannovi jest 39 let/ adoptovati a vzít s sebou do Ameriky, což nastane za několik měsíců navrhujeme a případně prosíme, aby cestou milosti bylo povoleno nezl. Růženě Brandnerové pobyt několik měsíců v Praze u nás a aby výměr v odpor vzatý byl v tomto smyslu změněn. Současně prosíme, aby zemský úřad cestou milosti přiznal tomuto povolení odkladný účinek.

V Praze dne 7.listopadu 1938

Alois Bergmann

Berta Bergmannová

4. REFLEXE A SHRNUTÍ WORKSHOPU:

Poté, co žáci pracovali jednotlivě nebo ve skupinkách s aplikací, sejdou se ještě jednou všichni společně a zreflektují svou zkušenost. Lektor může použít flipchart z úvodní části workshopu, na který sepsal dosavadní zkušenosti žáků s kameny zmizelých.

Otázky k reflexi:

- 📍 Znali jste stolpersteine – kameny zmizelých ještě před tímto workshopem?
- 📍 Jak jste je vnímali?
- 📍 Změnil tento workshop váš pohled na ně?
Co jste si uvědomili?
- 📍 Z čeho všeho se můžeme dozvědět více o osudu oběti holocaustu?
- 📍 Jaký je podle vás smysl kamenů zmizelých nebo aplikace MemoGIS?
- 📍 Daří se jim tento smysl naplňovat?

Tváře, místa, osudy:

používáme aplikaci MemoGIS ve výuce

Vzdělávací modul

Protižidovská nařízení a veřejný prostor

Zuzana Schreiberová

Vzdělávací program: protižidovská nařízení a veřejný prostor:

Cílová skupina: žáci ZŠ a SŠ (odlišné varianty brainstormingu), studenti VŠ, veřejnost

Počet osob: 15 – 20 osob

Harmonogram workshopu:

1. **Přivítání a úvodní informace o workshopu:** 15 minut
2. **Evokační aktivita – brainstorming o veřejném prostoru:** 10 minut
3. **Práce s aplikací ve veřejném prostoru, zaznamenané incidenty:** 90 minut
4. **Reflexe a shrnutí workshopu:** 20 minut

1.

Technické vybavení: telefony/tablety s internetem

1. 1. Přivítání a úvodní informace

Pomůcky: tablety či vlastní telefony ke stažení aplikace

Časová dotace: 10 minut

Cíle aktivity:

- Žáci se seznámí s lektory a základními informacemi o aplikaci a jejím používání a pravidlech během workshopu
- Lektoři přivítají žáky.
- Lektoři seznámí žáky s aplikací MemoGIS, jejím účelem a informacemi o workshopu jeho průběhu a trvání.
- Lektoři zdůrazní, že workshop nemá charakter přednášky, ale je interaktivní a otázky, diskuze a připomínky jsou velmi vítány.
- Lektoři shrnou, že workshop se po úvodní aktivitě bude skládat z pohybu ve veřejném prostoru, při kterém bude používána aplikace MemoGIS a seznámí žáky s ovládáním aplikace.

Etický rozměr:

Úcta k obětem holocaustu.

Již při vysvětlování vzniku a principu fungování aplikace je nutné zdůraznit, že i když se vzdělávací program věnuje incidentům porušování protižidovských nařízení, je klíčové si uvědomit, že se odehrály reálným lidem, kteří všichni zahynuli v ghettech či vyhlazovacím táborech. Lektor se s žáky domluví na pravidle, že pokud se bude mluvit o incidentech, bude přečteno celé jméno oběti holocaustu.

1. 2. Cíle vzdělávacího programu

Pomůcky: tablety či vlastní telefony ke stažení aplikace

Časová dotace: 5 minut

Cíle aktivity: žáci se dozvědí o probíraných tématech a záměru workshopu.

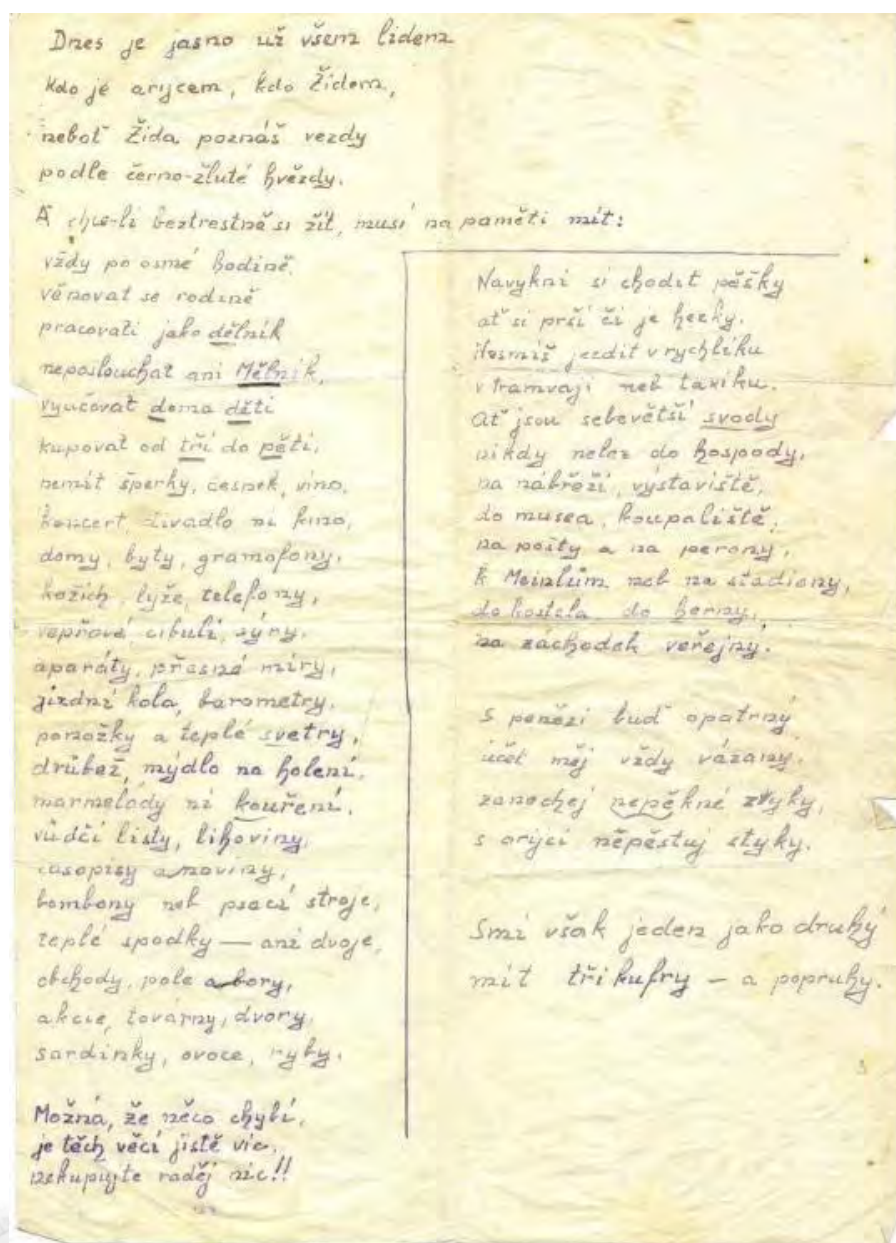
- 📍 Sjednotit dosavadní znalosti žáků o protižidovských nařízeních.
- 📍 Vztáhnout je k veřejnému prostoru.
- 📍 Uvědomit si, že k mizení Židů z veřejného prostoru docházelo postupně a zároveň to byl jasný krok vedoucí ke genocidě.
- 📍 Popsané incidenty porušování protižidovských opatření se staly reálným lidem, obětmi holocaustu.
- 📍 Všimnout si, zda se podoba veřejného prostoru odrazila na incidentech a zda se tato uspořádání zachovalo do dneška – například v účelu budovy či názvu ulic.

2. 1. Brainstorming o veřejném prostoru – varianta ZŠ

- 📍 Lektoři se žáků zeptají, co si představují jako veřejný prostor. Mohou rovněž začít otázkou na opak a dostat se tak ke slovům jako „domov“ nebo „soukromí“.
- 📍 Kromě odpovědí týkajících se zajišťování základních životních potřeb, se budou lektoři snažit klást doplňující otázky tak, aby si žáci například uvědomili rovinu socializační, manifestační (proč se ve veřejném prostoru odehrávají demonstrace).
- 📍 Když se zamyslíme nad dříve zmíněným, jakou roli mohlo hrát označení Židů žlutou hvězdou?

Na závěr evokační aktivity si žáci mohou přečíst báseň ze sbírky Židovského muzea:

Dnes je jasno už všem lidem, kdo je arijcem, kdo Židem, neboť Žida poznáš vezdy podle černo-žluté hvězdy. A chce-li beztravně si žít, musí na paměti mít: Vždy po osmé hodině, věnovat se rodině pracovat jako dělník neposlouchat ani Mělník. Vyučovat doma děti kupovat od tří do pěti, nemít šperky, česnek víno, koncert, divadlo ni kino, domy, byty, gramofony, kožich, lyže, telefony, vepřové, cibule, sýry, aparáty, přesné míry, jízdní kolo, barometry, ponožky a teplé svetry, drůbež, mýdlo na holení, marmelády ni kouření, vůdčí listy, lihoviny, časopisy a noviny, bombony neb psací stroje, teplé spodky – ani dvoje, obchody, pole obory, akcie, továrny, dvory, sardinky, ovoce, ryby. Možná, že něco chybí, je těch věcí ještě víc, nekupujte raděj nic!! Navykni si chodit pěšky ať si prší či je hezky. Nesmíš jezdit v rychlíku v tramvaji neb taxíku. Ať jsou sebevětší svody nikdy nelez do hospody, na nábřeží, výstaviště, do musea, koupaliště, a pošty a na perony, k Meinlům neb na stadiony, do kostela, do herny, na záchodek veřejný. S penězi buď opatrný účet můj vždy vázaný, zanechej nepěkné zvyky, s arijci nepřestuj styky. Smí však jeden jako druhý mít tři kufry – a popruhy.

Veřejný prostor:

- prostor pro vztahy s druhými
- prostor pro konfrontaci s odlišností
- problematická představa veřejného prostoru jako místa „pro všechny“
- problematický přístup marginalizovaných skupin do veřejného prostoru
- veřejný prostor jako scéna, privátní postoj jako zákulisí (Goffmann)
- veřejný prostor jako heterogenita a rozmanitost
- anonymita veřejného prostoru (povinností nosit žlutou hvězdu byli Židé této anonymity zbaveni)

Vyhláška Policejního ředitelství v Praze může sloužit jako nástroj k diskuzi o legální vs morální rovině, za povšimnutí stojí, že to byla vyhláška k existujícímu zákonu o organizaci politické správy z roku 1927.

2. 2. Brainstorming o veřejném prostoru – varianta SŠ

- Lektori vyzvou žáky, ať se ve společném brainstormingu pokusí vymyslet definici veřejného prostoru.
- Kladou důraz na funkci veřejného prostoru, na pravidla, která v něm platí, na zamyšlení nad tím, zda je skutečně veřejný prostor přístupný všem či za jakých podmínek.
- Dále je možné uvažovat nad tím, zda existují normy o tom, co je ve veřejném prostoru přípustné a co ne, zda jsou tyto normy neměnné atd.
- Vyzve žáky, aby si během práce s aplikací zkoušeli uvědomovat, jakou roli ve vztahu k veřejnému prostoru hrály protižidovská nařízení – co z funkcí veřejného prostoru Židům upíraly.

Zvolená trasa pro práci s aplikací mapující incidenty porušování protižidovských opatření

Aplikace MemoGIS umožňuje zvolit jakékoliv místo na území Prahy. Trasa od Jáchymovy ulice přes Dlouhou třídu, Senovážné náměstí a Jeruzalémskou ulici, ale umožňuje seznámit se celou řadou míst incidentů a bodů zájmu.

3. 1. Pokuty a tresty za porušování protižidovských nařízení

- Žáci jsou vyzváni, aby si při zobrazování jednotlivých incidentů všimli i udělaných pokut a trestů.
- Ty byly udělovány ve skutečně nepřiměřené výši – jak k ceně základních potravin, tak vzhledem ke skutečnosti, že pokud Židům zůstalo jejich zaměstnání, měli mnohem nižší platy než například čeští dělníci.

Průměrná mzda českého dělníka za Protektorátu:	
3000 K	
Průměrná mzda židovského pracovníka:	
1000 K	
Ceny:	
Máslo (1 kg)	1500 K
Chléb (1kg)	100 K
Mléko (1 l)	60 K

3. 2. 3.2. Výběr z incidentů

- Aplikace umožňuje náhled zobrazení oběti holocaustu v databázi holocaust.cz, včetně náhledu všech souvisejících dokumentů.
- Je možné využívat během práce ve veřejném prostoru, ale také jako samostatnou žákovskou práci ve formě projektové výuky.
- V aplikaci se objeví záznam incidentu včetně dobových dokumentů v databázi holocaust.cz, odkud je možné zobrazit i základní biografické údaje o dané oběti holocaustu.
- V následujícím výběru se žáci seznámí s možnými typy porušení protižidovských nařízení a postihu za ně.
- Žáci ZŠ se mohou během práce soustředit na to, jaké oblasti každodenního života byly ovlivněny protižidovskými nařízeními, žáci SŠ mohou poznatky z mapy provazovat s tematikou veřejného prostoru (v jakém prostoru se událost odehrála? měla v sobě obsaženou další rovinu segregace kromě samotného zákazu vstupu? jaká místa změnila svůj účel a zůstaly nějaké instituce/zařízení v nezměněné podobě dodnes?).

Zatčení z úředního příkazu: zatčení "z úředního příkazu", které se v databázi objevuje, mohlo obsahovat zatčení za kriminální čin, porušení protižidovských opatření, ale také například zatčení k nastoupení do transportu.

Jakub Zelmanovits

Narozen 17. 11. 1903

Transport AAq, č. 634 (13. 07. 1942, Praha -> Terezín)

Transport Ek, č. 1115 (28. 09. 1944, Terezín -> Osvětim)

Zahynul

zatčený z důvodu návštěvy Staroměstské tržnice v době zákazu nákupu pro Židy

Pokuta 3000 K nebo 7 dní vězení

Pavla Fantová

Narozena 26. 03. 1889

Transport AAw, č. 178 (03. 08. 1942, Praha -> Terezín)

Transport Be, č. 814 (01. 09. 1942, Terezín -> Raasiku)

Zahynula

Zatčená za neoznačení občanské legitimace písmenem "J"

Bruno Deimel

Narozen 02. 04. 1897

Transport C, č. 342 (26. 10. 1941, Praha -> Lodž)

Zahynul

Zatčený z důvodu, že nesl aktovku, v níž byla nalezená padaná nezralá jablka

Rudolf Lebenhart

Narozen 26. 07. 1916

Transport Ak, č. 89 (24. 11. 1941, Praha -> Terezín)

Transport Em, č. 496 (01. 10. 1944, Terezín -> Osvětim)

Zahynul 23. 04. 1945 Dachau

Zatčený z důvodu hromadění zásob

Jindřich Pollert

Narozen 30. 05. 1878

Transport AAq, č. 932 (13. 07. 1942, Praha -> Terezín)

Zahynul 03. 09. 1944 Terezín

Zatčený z důvodu nenahlášení se v místě bydliště. Pokuta 50 K nebo 48 hod vězení. Pokutu uhradil.

Richard Mautner

Narozen 30. 10. 1876

Transport W, č. 430 (08. 02. 1942, Praha -> Terezín)

Transport Bv, č. 192 (15. 10. 1942, Terezín -> Treblinka)

Zahynul

Zatčený za nakupování mimo dobu vyhrazenou pro Židy
V protokolu uvedl, že nenakupoval, pouze si rozměňoval peníze. Pokuta 2 000 K nebo 5 dní vězení. Pokutu uhradil.

Edita Rahmova

Narozena 25. 05. 1896

Transport Bg, č. 997 (12. 09. 1942, Praha -> Terezín)

Transport Bn, č. 992 (22. 09. 1942, Terezín -> Malý Trostinec)

Zahynula

Zatčená z důvodu nenošení židovské hvězdy

Josef Schulz

Narozen 08. 07. 1858

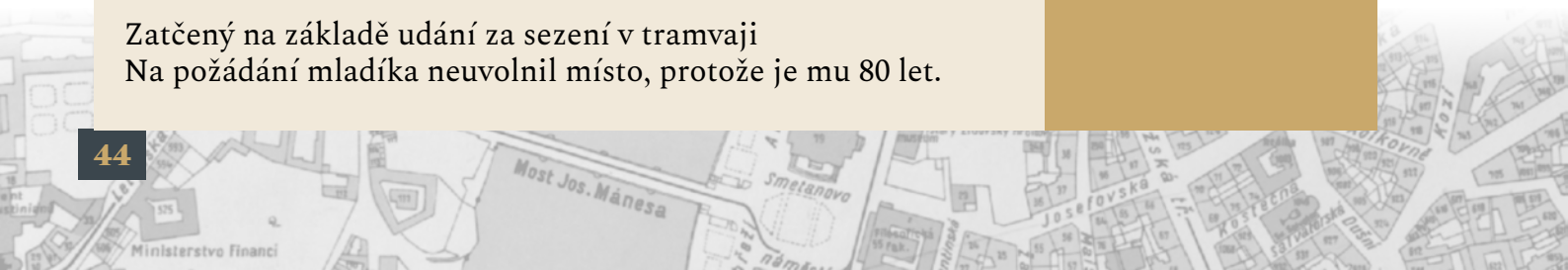
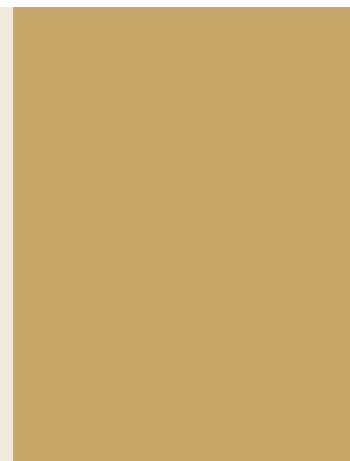
Poslední bydliště před deportací: Praha VII

Transport AAs, č. 395 (20. 07. 1942, Praha -> Terezín)

Transport Bx, č. 1992 (22. 10. 1942, Terezín -> Treblinka)

Zahynul

Zatčený na základě udání za sezení v tramvaji
Na požádání mladíka neuvolnil místo, protože je mu 80 let.

Gidalia Silbermann

Narozen 15. 05. 1891

Transport AAq, č. 743 (13. 07. 1942, Praha -> Terezín)

Transport Bx, č. 681 (22. 10. 1942, Terezín -> Treblinka)

Zahynul

Zatčený za hazardní karetní hru

Harry Singer

Narozen 31. 07. 1922

Transport Cv, č. 540 (06. 03. 1943, Praha -> Terezín)

Transport Dl, č. 1898 (06. 09. 1943, Terezín -> Osvětim)

Zahynul

Zatčený za návštěvu masérského salónu

Herbert Suchařipa

Narozen 22. 11. 1888

Transport L, č. 244 (10. 12. 1941, Praha -> Terezín)

Transport Em, č. 718 (01. 10. 1944, Terezín -> Osvětim)

Zahynul

Zatčený za návštěvu Národní banky mimo dobu stanovenou pro Židy

Hedvika Veleminská

Narozena 31. 12. 1884

Transport AAh, č. 244 (10. 06. 1942, Praha -> Ujazdow)

Zahynula

Zatčená z důvodu zdržování se poblíž Plodinové burzy, kam Židé neměli přístup

Ida Müllerová

Narozena 08. 04. 1878

Transport AAq, č. 184 (13. 07. 1942, Praha -> Terezín)

Transport Dr, č. 1464 (15. 12. 1943, Terezín -> Osvětim)

Zahynula

Zatčená za nákup cukrovinek v době mimo určené pro Židy

Arnošt Löwy

Narozen 07. 01. 1900

Transport Ca, č. 211 (24. 10. 1942, Praha -> Terezín)

Transport Dm, č. 3321 (06. 09. 1943, Terezín -> Osvětim)

Zahynul

Zatčený z důvodu procházení sadem u kostela sv. Jindřicha, kam byl Židům vstup zakázán. V protokolu uvedl, že o vyhlášce ví, ale myslel si, že se vztahuje pouze na parky a ne na malé sady. Pokuta 1 500 K nebo 5 dní vězení. Pokutu uhradil.

Marta Laschová

Narozena 10. 10. 1886

Transport Di, č. 558 (13. 07. 1943, Praha -> Terezín)

Transport Dm, č. 3962 (06. 09. 1943, Terezín -> Osvětim)

Zahynula

Zatčená pro pokus zastavení stříbrných příborů v zastavárně

3.3. Body zájmu

V aplikaci se nalézají informace o více než 200 bodů zájmu, tedy míst souvisejících s každodenním životem židovských obyvatel Prahy i místa přímo související s jejich perzekucí.

- 📍 Synagogy a další místa byly často přeměněny na sklady Treuhandstelle. Tato zvláštní organizace, měla spravovat majetek uloupený Židům, měla v Praze celkem 54 skladišť židovského majetku. Část z těchto uloupených věcí byla odvezena do Říše, část byla prodána a 110 bytů bylo vzorově vybaveno pro nacistické prominenty. Obchodování s židovským majetkem se stalo předmětem velké korupce a spekulací. K Úřadu říšského protektora si zaměstnanci různých nacistických úřadů a příslušníci bezpečnostních orgánů v protektorátu podávali žádosti o levné odkoupení majetku deportovaných Židů.
- 📍 V aplikaci jsou u skladů vyčísleny i kusy zabavených věcí. To umožňuje se žáky zamyslet nad tím, co to znamenalo pro židovské obyvatele, ale také rozsah nacistických persekucí Židů (např. v době, kdy fotoaparát nepatřil k úplně standardnímu vybavení domácností jich Treuhandstelle zabavila 7484 ks).

Židovská škola v Jáchymově ulici

Obecná židovská škola při Oddělení sociální péče Židovské náboženské obce v Praze. Po jejím nuceném uzavření 1941/1942 vyučovala řada učitelů u sebe či u žáků doma ilegálně. Od března 1939 zde byl též Komitét pro pomoc židovským uprchlíkům, který vedla Marie Schmolková. Zasloužila se rovněž o záchranu židovských dětí spoluorganizací tzv. Kindertransportů. Budovu začalo využívat Ústřední židovské muzeum k administrativním účelům a jako část skladů. Po válce zde bylo sídlo správy židovského muzea až do roku 2001, dnes zde sídlí Institut Tereziánské iniciativy.

Kancelář evidenčního oddělení Židovské náboženské obce v Praze

Kancelář evidenčního oddělení při Židovské náboženské obci v Praze měla na starosti centrální kartotéku pražských Židů a pátrací službu, která vyhledávala židovské osoby, které se neregistrovaly - tzv. "potápky."

Sídlo redakce Židovských listů

Sídlo první redakce. Do roku 1941 v budově rovněž probíhaly přeškolovací kurzy pro zájemce o vystěhování do Palestiny. Židovské listy - Jüdisches Nachrichtenblatt byly oficiálním periodikem Židovské náboženské obce vycházejícím od listopadu 1939. Židovské listy se musely zabývat propagandou vystěhovalectví, vycházela zde oznámení o aktuálních nařízeních, povinnostech a úkolech židovského obyvatelstva.

Sklad Treuhandstelle - Věžeňská

Ve skladu byl uložen nábytek, fotografické aparáty a příslušenství (celkem 7 484 ks), optické přístroje (celkem 14 247 ks) konfiskované Židům. Uvedená množství předmětů se nacházela ve skladech Treuhandstelle k prosinci 1942.

Pomoc transportovaným Židům Heinze Prossnitz

Pomoc transportovaným Židům organizoval dobrovolně Heinz Prossnitz, který v budově bydlel. Doručoval korespondenci a potraviny mezi "svobodným světem", ghety a koncentračními tábory. Prossnitz zahynul v říjnu 1944 v Osvětimi.

Sklad Treuhandstelle, domov pro pracující, středostavovská kuchyně, Centrála pomocné transportní služby, provozovna židovského holičství atd.

Služba pomáhající občanům s balením do transportů. Transportní příkazy byly obvykle doručovány v noci, aby nevznikla panika a lidé měli jen krátký čas několika dní na zabalení zavazadla o maximální váze 50kg. Transportní služba vypořádávala s obstaráváním komodit, ale i hlídáním dětí.

Kavárna Aschermann

Na základě nařízení o omezení styku nežidovského obyvatelstva se Židy, měli Židé zakázaný vstup do určitých veřejných místností – restaurací, kaváren, hostinců apod. Kavárna Aschermann, později kavárna Radó, byla poslední kavárna přístupná židovským obyvatelům. V provozu zůstala do podzimu 1943, poté zde fungovalo kasino pro důstojníky SS.

Malíř Robert Guttman až do své deportace do gheta v Lodži navštěvoval kavárnu Aschermann a byl ubytován v obytné v Dlouhé ulici

Pražská plodinová burza

Od 9. srpna 1940 se Židé nesměli pohybovat na Pražské plodinové burze a v jejím okolí v den jejího konání. Bylo jim tak znemožněno účastnit se jakýmkoliv způsobem obchodu se zemědělskými komoditami.

4.

Reflexe workshopu:

- 📍 Lektor diskutuje se žáky o jejich dojmech a poznatcích, které si odnášejí z právě proběhlého workshopu.
- 📍 Jako úvodní otázku je možné například zvolit: „Jaký jeden poznatek, dojem, zážitek nebo informaci si odnášíš z dnešního workshopu?“
- 📍 Dále: „Změnil workshop a především procházka ve veřejném prostoru Tvůj pohled na protižidovská nařízení?“ „Dozvěděl si se něco, co nějak posunulo nebo dokonce zpochybnilo, jak jsi protižidovská nařízení?“ „Byl vždy veřejný prostor přístupný všem?“ „Dozvěděl si se něco o normách, které upravují chování ve veřejném prostoru?“.

Aktualizace: lavičky v „parku“ za kostelem sv. Jindřicha

V zelené ploše „parku“ za kostelem svatého Jindřicha, kde se v době Protektorátu odehrálo několik incidentů, kdy byli Židé postihováni za vstup, byly do nedávna lavičky. Shromažďovali se na nich ale lidé bez domova a městská část nechala lavičky odstranit. Co to podle Tebe vypovídá o veřejném prostoru?

Tváře, místa, osudy:

používáme aplikaci MemoGIS ve výuce

Vzdělávací modul

Mapování

Zuzana Schreiberová

VZDĚLÁVACÍ MODUL „MAPOVÁNÍ“

Cílová skupina: žáci 8.- 9 tříd ZŠ a SŠ

Počet osob: 20– 30 osob (školní třída)

Žáci připraví mapování příběhů obětí holocaustu (či místa jiných historických událostí) z jejich bezprostředního okolí a sami je kreativním způsobem zpracují – formou procházky, posteru, vlastní mapy atd.

Projektová výuka, která se bude skládat:

1. Přípravná fáze (inspirace, volba tématu)
2. Realizace (tvorba žakovského projektu)
3. Zveřejnění
4. Společné zhodnocení práce na projektu

Metodický úvod:

Projektové vyučování je výuka založená na projektové metodě. Projekt je chápán jako komplexní pracovní úkol, při němž žáci samostatně řeší určitý problém (problémový úkol, problémovou situaci). Pomocí této výukové metody jsou žáci vedeni k samostatnému zpracování určitých komplexních úkolů či řešení problémů spjatých s životní realitou. Charakteristickým znakem projektové výuky je cíl, který je představován určitým konkrétním výstupem, tj. výrobkem, praktickým řešením problému. Projekty často mají podobu integrovaných témat, využívají mezipředmětových vztahů.

Základní rysy projektové výuky:

- ✦ Projekt vychází z potřeb (potřeba získávat nové zkušenosti, odpovědnosti za svou činnost) a zájmů dítěte.
- ✦ Projekt vychází z konkrétní a aktuální situace, která se neomezuje jen na prostředí školy.
- ✦ Projekt je interdisciplinární.
- ✦ Projekt je především podnikem žáka.
- ✦ Práce žáků v projektu přináší konkrétní produkt, tj. výstup, kterým se účastníci projektu prezentují.
- ✦ Projekt se zpravidla uskutečňuje ve skupině.
- ✦ Projekt umožňuje začlenění školy do života obce nebo širší veřejnosti.

Vzdělávací cíle:

- ✦ Žáci pracují samostatně a přejímají zodpovědnost za výsledek práce.
- ✦ Žáci se naučí pracovat s různými informačními zdroji.

- 📍 Žáci konstruují své poznání (konstruktivismus).
- 📍 Žáci získávají dovednosti organizační, řídicí, plánovací, hodnotící.
- 📍 Žáci si osvojí principy demokratické diskuze a hlasování.
- 📍 Žáci se naučí pracovat ve skupinách/týmech a zlepšit si své komunikační dovednosti.
- 📍 Zapojení se do projektu umožní využít individuální talent a potenciál každého žáka.

Zdroj: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/s/14983/PROJEKTOVA-VYUKA.html>

1. PŘÍPRAVNÁ FÁZE

Inspirace:

Protože držíte v rukou tuto publikaci, pravděpodobně znáte projekt interaktivní webové mapy MemoGis, mapující příběhy obětí holocaustu v Praze, možná jste se se žáky zúčastnili výše popsaných vzdělávacích modulů. Reflexe nad prožitým vzdělávacím programem vám umožní diskutovat se žáky o možnostech realizovat podobný projekt ve vašem městě nebo čtvrti. Nabízí se pochopitelně možnost zpracovat příběhy obětí holocaustu ve vašem městě, ale existuje mnoho dalších zajímavých projektů, které se zabývají mnoha tématy regionální historie.

Pojměte svůj výlet do Prahy trochu jinak! Učte se o historii na místech, kde se odehrávala.

Interaktivní program "Nevíme, co budeme zítra jíst" Multikulturního centra Praha, ukazuje, že se výuka dějepisu nemusí odehrávat jen ve školních lavicích. Během komentovaných procházek centrem Prahy se žáci a studenti seznamují s událostmi, ke kterým došlo v předvečer druhé světové války.

Více: <https://www.moderni-dejiny.cz/clanek/pojmete-vylet-do-prahy-trochu-jinak-ucte-se-o-historii-na-mistech-kde-se-odehravala/>

Příbor: "Tajemství starého hřbitova".

Prohlídky starého hřbitova s průvodcem za svitu loučí, luceren a vyprávění tajemných historek vám poskytnou nezapomenutelný zážitek z Příbora.

Více: <https://turista.pribor.eu/pamatky/tajemstvi-stareho-hrbitova/>

Po stopách bojů za volební právo žen.

V roce 1905 Praha zažívala demonstrace, jaké do té doby nikdy neviděla. Ve vzduchu byla otázka tzv. všeobecného a rovného volebního práva. O tom, že by tato „všeobecnost“ měla zahrnovat také ženy, se ale mužští řečníci nezmiňovali. Jak tuto dobu společenského kvasu prožívaly v Praze ženy bojující za volební právo? Procházka nás zavede na místa, kde se na počátku 20. století scházely, dojednávaly taktiku, pořádaly schůze a manifestovaly. Průvodkyní je politoložka Jitka Gelnarová.

Více: <https://czlobby.cz/cs/pozvanka-akce/po-stopach-boju-za-volebni-pravo-zen>

V této fázi může následovat první brainstorming. Vyzvěte žáky, ať přemýšlí, jaké téma z historie jejich města nebo čtvrti by mohli zpracovat. Všechny nápady napište na flipchart.

S žáky pak diskutujte a opět zapisujte na flipchart o možnostech, kde by mohli získat informace o dalších historických událostech, významných osobnostech či tématech z jejich města. Můžeme využít tento check-list a přidělit úkoly konkrétním žákům nebo žakovským týmům.

✓ Checklist

Kde se dozvíme více informací a kdo to zjistí?

	Zjistí
☐ Internet	
☐ Místní knihovna	
☐ Kronika města	
☐ Turistické informační centrum	
☐ Pamětníci – rodiče, prarodiče	
☐	
☐	
☐	
☐	
☐	
☐	
☐	
☐	

Veletrh nápadů:

V hodinách výtvarné výchovy či výpočetní techniky žakovské týmy zpracují do atraktivní podoby plakátu nebo prezentace další témata, která by bylo možné v jejich žakovském projektu zpracovat.

Plakáty by měly ve třídě umístěny způsobem, který studentům umožní rozptýlit se po místnosti, přičemž několik studentů se seskupí kolem konkrétního plakátu s návrhem tématu. Plakáty lze zavěsit na stěny nebo umístit na stoly.

Studenti se mohou rozdělit na polovinu, kdy jedna část se stane návštěvníky veletrhu nápadů a druhá prezentujícími. Po určené době si role vymění.

Hlasování:

Veletrh nápadů přímo vybízí k tomu hlasovat pomocí samolepek, označení fixou atd. Žáci pak budou realizovat téma, které získalo nejvíce bodů.

PRAVIDLA PRÁCE VE SKUPINĚ:

- Do práce se zapojují všichni členové skupiny, nikdo se „neveze“.
- Pokud má někdo ze žáků pocit, že dělá víc než ostatní, tak to spolužákům včas řekne a skupina změní způsob práce.
- Každý žák bude odevzdávat svou část práce včas, aby neblokoval ostatní.
- Poskytujeme si navzájem zpětnou vazbu, aby byl výsledek naší práce co nejlepší. Zpětnou vazbu od ostatních nebudeme brát osobně.
- Součástí projektové práce mohou být i konflikty. Budeme je řešit včas, aby nás zbytečně nezdržovali a nekomplikovali nám společný postup.

2. REALIZACE – TVORBA ŽÁKOVSKÉHO PROJEKTU

Porada a rozdělení úkolů

Porady a rozdělení úkolů jsou stejně důležitou součástí projektu jako samotná realizace. I když si už žáci rozhodli, co chtějí vytvořit, je stejně důležité zamyslet se nad budoucími uživateli mapy, jejím smyslem, podobě příspěvků, i rozdělením odpovědnosti za jednotlivé části projektu.

Je vhodné, aby si žáci ve skupinách zvolili svého koordinátora, mluvčího a zapisovatele:

- ♦ **Koordinátor:** dohlíží na průběh společné práce, sleduje, zda skupina plní domluvené úkoly a všichni se podílí na společné práci spravedlivě
- ♦ **Zapisovatel:** je odpovědný za vyplnění check-listů, zapisuje z porad a zapisuje přidělené úkoly
- ♦ **Mluvčí** – komunikuje s učitelem, případně dalšími aktéry (starosta, kronikář, knihovník, které je třeba oslovit).

Žáci by se měli během diskuze zamyslet nad následujícími okruhy:

☑ Checklist

Co musíme všechno promyslet?

Co vznikne?

☐ Co vytváříme? Mapa? Plakát? Výstava? Procházka?

☐ Jakou to bude mít podobu? Fyzickou? Web?

☐ Komu to bude určeno?

Kdo zodpovídá za...

☐ Texty

☐ Fotografie, obrázky, ilustrace?

☐ Získávání podkladů

☐ Grafickou / výtvarnou podobu

☐

☐

Díky mezipředmětové povaze projektu je možné kromě vyhrazeného projektového dne pracovat se žáky na jednotlivých úkolech postupně během vyučovacích hodin. Projekt je možné využít v hodinách českého jazyka, výchovy k občanství, dějepisu, výtvarné výchovy či v hodinách informačních technologií.

Jak o našem projektu dáme vědět?

Žáci věnovali svému projektu mnoho času a úsilí. Klíčové proto je, aby viděli, že jejich práce měla smysl. Prezentace výsledků, propagace vzniklé mapy, plakátu nebo procházky je neoddelitelnou součástí projektové výuky.

Při přípravě komunikace navenek je důležité se spolu se žáky zaměřit na následující aspekty:

- 📍 Vrátit se k cílovému uživateli projektu. O koho se jedná? Jaká média sleduje, jaké komunikační kanály používá. *Projekt určený lidem ve středním věku či seniorům nebude mít smysl propagovat na sociální síti Tik-Tok. Tam by ale určitě patřil příspěvek o aktivitě, kterou žáci připravili pro své vrstevníky.*
- 📍 Jaké máme zdroje? Ať už materiální, dovednosti (např. někdo umí natáčet a stříhat videa, jiný umí pracovat s grafickým programem atd.) nebo kontakty na novináře.
- 📍 Jaké základní sdělení o našem projektu chceme předat? Můžeme se žáky vyzkoušet tzn. „elevator pitch“, navzájem si je odprezentovat a hlasovat o nejlepším.

Vytvoření dobrého „elevator pitch“ může být skvělým základem pro to, abyste se žáky v hodinách českého jazyka, mediální či občanské výchovy sepsali tiskovou zprávou.

Základní pravidla pro vytvoření dobré tiskové zprávy jsou:

- 📍 Píšete pro čtenáře, ne pro sebe
- 📍 Základem je chytlavý a atraktivní titulek
- 📍 Uvádějte jen důležité informace
- 📍 Pište stručně - nejlepší text je takový, co už se nedá osekát
- 📍 Argumenty podložte vyjádřením zapojených osob
- 📍 Pište pravdivě, přirozeně, srozumitelně

Více na: <https://optimalne.net/clanek/6-rad-jak-napsat-tiskovou-zpravu>

Elevator pitch aneb máte 30 vteřin, abyste zaujmuli...

„Elevator pitch“ aneb prezentace ve výtahu vychází ze situace, že během cesty výtahem náhodně potkáte důležitou osobu a máte velmi omezený čas na to, abyste ji zaujmuli a získali pro váš projekt. Je klíčové zdůraznit přínos, silné stránky projektu, ale také důvod či přidanou hodnotu, proč by jej bylo vhodné podpořit.

VHODNÉ WEBOVÉ APLIKACE PRO TVORBU MAP:

ArcGIS StoryMaps

Jde o geografický nástroj umožňující zaznamenat „story“ neboli příběh. Můžete ho například využít k prezentaci cestovatelských dobrodružství. Kromě mapy lze vkládat i sérii komentářů, videa, fotografie apod. Do samotné mapy mohou přidávat informace jen autoři. Pouze ti mohou také informace aktualizovat. Webová stránka neumožňuje návštěvníkům zveřejněné informace ani komentovat. Aplikace je v angličtině <https://storymaps.arcgis.com/>

Mapotic

Geografická aplikace umožňuje vytvořit mapu, označit v ní konkrétní místa a přidat k nim fotografie a další informace, ale neumožňuje nahrání videí. Autoři mapu vytvoří a pojmenují a mohou do ní zanést první místa. Jakmile ale mapu zveřejní, může do ní vkládat informace i kdokoliv další. Veřejnost může také komentovat to, co jste vytvořili. Je tedy také možné, že mapa si po nějakém čase začne „žít vlastním životem“. Aplikace je v češtině. <https://www.mapotic.com/>

Pokud jste škola s rozšířenou výukou informatiky či střední odborná škola, neváhejte se svým projektem oslovit tvůrce aplikace MemoGIS, jejíž technická dokumentace vznikla pod volnou licenci.

3. SPOLEČNÉ ZHODNOCENÍ PRÁCE NA PROJEKTU

Po uskutečnění akce/prezentace nebo zveřejnění mapy či posteru věnujte se žáky ještě jednu hodinu zhodnocení akce. Můžete použít následující otázky:

- 📍 Co byl váš projekt a komu všemu jste měli šanci jej představit?
- 📍 Co nového jste se během práce na projektu naučili?
- 📍 Co vám šlo dobře?
- 📍 Co byste se chtěli naučit lépe?
- 📍 Jak vám šla práce ve skupině?
- 📍 Co nového jste se dozvěděli o vašem městě nebo čtvrti?

POUŽITÁ LITERATURA:

BARŠA, Pavel. Paměť a genocida: úvahy o politice holocaustu. Vyd. 1. Praha: Argo, 2011. 283 s. Historické myšlení; sv. 54. Totalitarismus a šoa; sv. 13. ISBN 978-80-257-0368-7.

DVOŘÁK, Tomáš a kol. Úvod do studia dějepisu. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 2 sv. (164; 134 s.).

ČAPKOVÁ, Kateřina. Češi, Němci, Židé?: národní identita Židů v Čechách 1918 až 1938. 2., přeprac. vyd. Praha: Paseka, 2013. 367 s. ISBN 978-80-7432-294-5.

FRANKL, Michal a kol. Naši nebo cizí?: Židé v českém 20. století. Vyd. 1. Praha: Židovské muzeum v Praze - Institut Tereziánské iniciativy, 2013. 4 sv. ISBN 978-80-87366-28-8.

GOFFMAN, Erving. Všichni hrajeme divadlo: sebe prezentace v každodenním životě. Překlad Milada McGrathová. Vydání druhé, upravené, v Portále první. Praha: Portál, 2018. 294 stran. ISBN 978-80-262-1342-0.

HALBWACHS, Maurice, NAMER, Gérard, ed. a JAISSE, Marie, ed. Kolektivní paměť. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. 289 s. Klas: klasická sociologická tradice; sv. 5. ISBN 978-80-7419-016-2.

IGGERS, Georg G. Dějepisectví ve 20. století: od vědecké objektivy k postmoderní výzvě. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2002. 177 s. Knižnice Dějin a současnosti; sv. 16. ISBN 80-7106-504-8.

KOELTZSCH, Ines. Praha rozdělená i sdílená: česko-židovsko-německé vztahy 1918-1938. Překlad Petr Dvořáček. Vydání první. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2015. 342 stran. Židé - dějiny - paměť; svazek 03. ISBN 978-80-7422-421-8.

MEROVÁ, Evelina. Opožděné vzpomínky. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2011. 155 s., [8] s. obr. příl. ISBN 978-80-87474-27-3.

NORA, Pierre. Mezi pamětí a historií – problematika míst, In: Cahiers du Cefres, 2010:6, Dostupné na adrese http://www.cefres.cz/IMG/pdf/nora_1996_mezi_pameti_historii.pdf

SENNETT, Richard. The fall of public man. Cambridge: Cambridge Univ. Pr., 1977. 10, 386 s. ISBN 0-521-21642-7.

SENNETT, Richard. Fleisch und Stein: der Körper und die Stadt in der westlichen Zivilisation. 1. Aufl. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1997. 523 s. Suhrkamp- Taschenbuch; 2669. ISBN 3-518-39169-0.

URBINATI, Nadia. Representative democracy: principles and genealogy. Chicago: University of Chicago Press, ©2006 [cit 2022-01-28]

DIGITÁLNÍ ZDROJE:

ANTIKOMPLEX: Projekt konfliktní místa paměti.

https://clanky.rvp.cz/wpcontent/upload/prilohy/19757/pomniky_a_pamatniky.pdf

Architektura a veřejný prostor - http://www.verejnesoukrome.cz/wpcontent/uploads/2016/02/Architektura_a_veřejny_prostor.pdf

Databáze obětí holocaustu - <https://www.holocaust.cz/>

Facing History and Ourselves: People make choices. Choices Make History. - <https://www.facinghistory.org/>

Tváří v tvář historii. Vzdělávací program o traumatických událostech moderních dějin - <http://www.tvarivtvar.cz/>

Žákovský projekt: Tvorba programu vzdělávacích procházek, Multikulturní centrum Praha z.s. - <https://bit.ly/3KQKuCg>

Židovská škola v Jáchymově ulici - <https://www.holocaust.cz/zdroje/prezentace/jachymka/>.

Aplikace MemoGIS

Institut Tereziánské iniciativy
2022

ISBN 978-80-906000-6-5